

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for Fellesforbundet

□

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

«Fellesforbundet er en samfunnsansvarlig organisasjon og har vært medlem av Etisk Handel Norge (EHN) siden 2002. Gjennom vårt medlemskap ønsker vi å styrke innsatsen for å bedre lønns- og miljøforhold i vår leverandørkjede og på den måten bidra til en mer bærekraftig utvikling. Vi forplikter oss til å jobbe aktivt for forbedringer i vår leverandørkjede. Dette arbeidet gjøres basert på retningslinjer for etisk handel i Fellesforbundet.

Vi har også et politisk mål med å være medlem ved at vi ønsker å bidra til økt oppslutning om etisk handel generelt og være en ressurs for EHN og medlemmene innen anstendig arbeidsliv. Innføringen av den såkalte Åpenhetsloven er et viktig milepæl i arbeidet for å få til nettopp dette. Vi har et bredt samarbeid med organisasjoner i inn- og utland der tema om bærekraftig handel og lønns- og arbeidsforhold stadig er på dagsorden.»

Jørn Eggum

Forbundsleder

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Fellesforbundet

Adresse hovedkontor

Lakkegata 53, 0184 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Fellesforbundet har en ledelse bestående av åtte demokratisk valgte fra landsmøte hvert 4.år med hvert sitt ansvarsområde. Videre har vi åtte administrative avdelinger på hovedkontoret (personal og utviklingsavdelingen, økonomi, samfunnspolitisk, forbundsleders stab, kommunikasjon, tariff, organisasjon og avdeling for drift, sikkerhet og digitale tjenester (DSD)). I tillegg har vi syv administrative regionskontorer (Oslo, Moelv, Tønsberg, Stavanger, Bergen, Trondheim og Bodø). DSD er ansvarlig for hovedsak alt innkjøp på hovedkontoret.

DSD er i hovedsak ansvar for innkjøp av IT utstyr, telefoni og kontormaskiner til alle kontorer.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

640 000 000

Antall ansatte

175

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

Ingen endring

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Monica Svang Pedersen, rådgiver DSD

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

msp@fellesforbundet.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Vår virksomhet er en fagorganisasjon som handler til eget forbruk. Vi bedriver ikke videresalg av varer. Vår innkjøpspolitikk herunder etiske retningslinjer skal legges ved og kommuniseres når vi inngår avtaler med nye leverandører. Mange av våre leverandører er medlem av Etisk handel. Ved inngåelse av nye avtaler prioriteres leverandører som er i tråd med vår innkjøpspolitikk.

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

478

Kommentar til antall leverandører

Type innkjøp/ leverandørforhold

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Listen er hentet fra våre største leverandører som også rapporterer til etisk handel.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

140 000

Antall produsenter dette er basert på

20

Antall arbeidere per produsent (kalkulert snitt)

7000

Kommentar til antall arbeidere

Tallet er hentet fra rapporter våre største leverandører har levert til etisk handel

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Tinn	Belgia Bolivia Brasil Kina Spania Indonesia Japan Malaysia Peru Filippinene Polen Rwanda Thailand Taiwan USA Vietnam
Tantal	Brasil Kongo Kina Tyskland Estland Spania Frankrike India Japan Kasakhstan Makedonia Mexico Malaysia Mosambik Nigeria Thailand USA

Tungsten	Australia Brasil Kina Tyskland Japan Sør-Korea Filippinene Taiwan USA Vietnam
Litium	De Forente Arabiske Emirater Australia Canada Kina Japan Sør-Korea USA
Resirkulert materiale	Globalt
Bomull	Bangladesh Kina Tyrkia
Polyester	Bangladesh Kina
Metall	Kina
Plast	Kina Den europeiske union
Trevirke/papir	Kina Den europeiske union

Listen gjenspeiler våre største forbruk mobiltelefoni/ it og profileringsartikler

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: Internasjonalt påvirkningsarbeid for å bedre lønns- og arbeidsvilkår fortsetter

Forbundet har gjennom flere av våre internasjonale paraplyorganisasjoner støttet politisk arbeid og kampanjer for å forbedre lønns- og arbeidsvilkår, for eksempel gjennom den Europeiske Føderasjonen for Bygningsarbeidere (EFBWW) kampanje om underleverandører og gjennom arbeidet til den internasjonale føderasjonen for industriansatte, IndustriALL.

Vi har også deltatt i Industri All shipbreaking group. De jobber blant annet med å bevisstgjøre skipsredere som selger båter til opphugging, og synliggjøre konsekvensene dette har for lokale arbeidstakere. Opphugging av skip er en veldig konkret ting vi jobber aktivt med, og som kan ha stor

Status: negativ konsekvens både for arbeidstakere og miljø. Det har derfor vært viktig for oss å bidra, og synliggjøre dette arbeidet.

Fellesforbundet er i tett dialog med fagforeninger i Sør-Asia og utveksler gjensidig informasjon. Det er spesielt viktig for oss her i Norge å få info om norske fartøy som havner på strender der. Det bruker vi til å bevisstgjøre rederiene her hjemme som eiere. Nå som Hong Kong konvensjon er ratifisert av de nødvendige stater og tonnasjen er på plass, er det desto viktigere for Fellesforbundet å følge med på at godkjente opphuggingssteder blir benyttet fra juni neste år. Det er da HKK blir gjort gjeldene.

Det vil komme en artikkel om dette i Magasinet våren 2024.

2

Mål: Bærekraftig forretningspraksis er godt forankret i virksomheten innen 2024

Status: Vi har ikke kommet i mål med dette, men jobber videre med forankringsprosessen i 2024.

3

Mål: Vi har oversikt over prioritert risiko i vår leverandørkjede innen 2025

Status: Arbeidet har startet, og fortsetter i 2024.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Internasjonalt påvirkningsarbeid for bedre lønns- og arbeidsvilkår

2

Vi fortsetter med forankring av bærekraftig forretningspraksis i 2024.

3

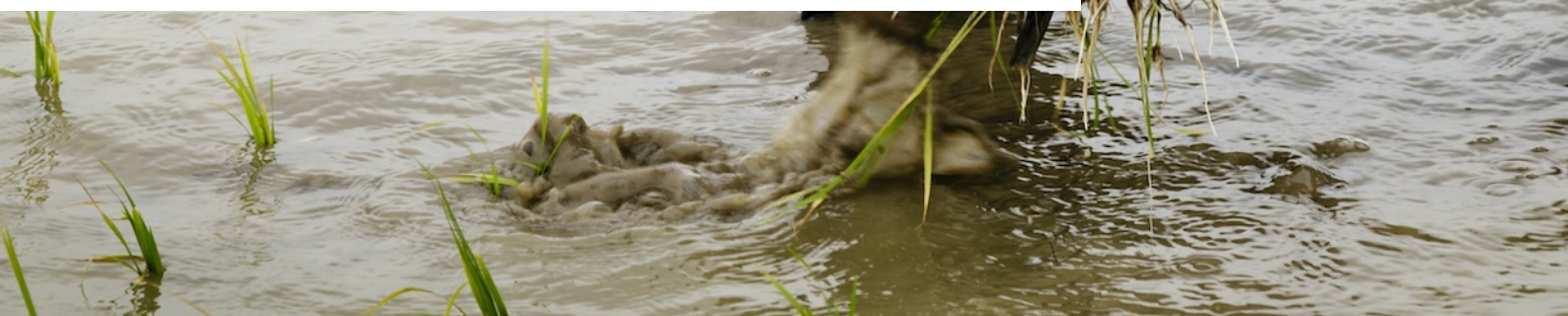
Vi har oversikt over prioritert risiko i vår leverandørkjede innen 2025

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/om-fellesforbundet/policy-fellesforbundet.pdf>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

Fellesforbundets formål er å organisere arbeidstakere og fremme deres lønns- og arbeidsvilkår.

Forbundet skal gjennom et nasjonalt og internasjonalt faglig og politisk engasjement, basert på ideen om den demokratiske sosialismen, sørge for økonomisk og sosial utjevning, gode og velfungerende velferdsordninger og levekår til beste for arbeidstakere uavhengig av kjønn, seksuell legning, etnisitet, livssyn, bosted og kulturell bakgrunn. (Fellesforbundets vedtekter)

Som innkjøpere er vi opptatt av riktig materiell, i riktig mengde, i riktig tilstand, på rett sted, til riktig tid, på riktige vilkår og til riktig kostnad.

Alle innkjøp av varer og tjenester fortrinnsvis skal skje gjennom virksomheter som har tariffestede lønns- og arbeidsvilkår.

Ved innkjøp av varer og tjenester skal det legges betydelig vekt på miljøhensyn og bærekraftig forretningspraksis.

Utover dette viser vi til vår innkjøpspolitikk, policy uttalelser og prinsippprogram.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Fellesforbundets policy ble revidert i 2023 og er publisert i interne og eksterne kanaler. Den er forankret i ledelsen og vi jobber videre med forankring i organisasjonen.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

Avdeling for drift, sikkerhet og digitale tjenester (DSD) ved leder og rådgivere har ansvar for det daglige arbeidet med aktsomhetsvurderingene. DSD rapporterer til Forbundsleder som informerer styret.

DSD har pr i dag ansvar for Fellesforbundets daglige drift og innkjøp. Kompetansen på aktsomhetsvurderinger, drift og handel er samlet.

Årshjul for dette arbeidet er påbegynt i 2023, og vil bli ferdigstilt i løpet av 2024.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Det er i hovedsak DSD som har ansvaret for dette, dette er kommunisert til rette ansatte.

Det planlegges bredere kommunikasjon til ansatte gjennom rapporteringsåret 2024.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

I Fellesforbundets oppbygging er det de samme personene som har ansvar for innkjøp, aktsomhetsvurderinger og etisk handel. Dette gir et eierskap og en bredere forståelse for prinsippene i etisk handel. Det gis flere muligheter til skoloring ved behov.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Dette er forankret i Fellesforbundets klimapolitikk og klimaplan, uttalelser fra landsmøtet 2023 og prinsippprogram som finnes på Fellesforbundets hjemmesider.

Fellesforbundets klimapolitikk:

<https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/fellesforbundet-mener/klimapolitikk/>

Fellesforbundets klimaplan:

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/brosjyremateriell-utgitt-av-fellesforbundet/klimaplan-til-trykk-spreads.pdf>

Uttalelser fra Fellesforbundets landsmøte 2023:

<https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/om-fellesforbundet/landsmotet-2023/landsmote-2023--uttalelser-.pdf>

Fellesforbundets prinsippprogram 2019-2023:

https://www.fellesforbundet.no/globalassets/dokumenter/om-fellesforbundet/18767-ff-prinsippprogram-a42019_net.pdf

---

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Dette følges opp gjennom det daglige arbeidet.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

I alle møter med leverandører er ansvarlighet og bærekraft et fast tema. I tillegg er dette et punkt i alle våre avtaler, og våre etiske retningslinjer legges ved inngåtte avtaler. Hvert år sender vi ut et egenvurderingsskjema til utvalgte leverandører. Disse følges videre opp, enten via kontakt over nett eller ved neste leverandørmøte.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I 2023 erfarte vi at avdelinger uavhengig av hverandre jobber med bærekraft og etikk på flere nivåer. Vi jobber fortsatt med å bedre samarbeidet internt i forhold til dette.

Det har blitt mer fokus på bærekraftig forretningspraksis og aktsomhetsvurderinger i forbindelse med arbeidet med åpenhetsloven.

Ansvarlig for rapporten til Etisk handel har i 2023 vært på kurs om åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger gjennom styrerforeningen. LO har organisert forum for praktisk arbeid- og idéutveksling for god praksis i arbeid med åpenhetsloven som Fellesforbundet har deltatt aktivt i.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Reise og hotellvirksomhet. Som fagforening har vi en del reisevirksomhet, i tillegg til at vi har mange kurs for tillitsvalgte og medlemmer. Dette gjør at Fellesforbundet har en betydelig andel reiser og hotellovernattinger. Fellesforbundet organiserer arbeidstakere i deler av reisevirksomheten, og på hoteller. Fellesforbundet jobber aktivt med lønn og arbeidsvilkår på disse områdene.	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	
Profileringsartikler som deles ut i forbindelse med arrangementer blir ofte kastet. I forbindelse med vårt landsmøte i 2023 valgte vi å gi bort et gavekort på et valgfritt produkt som delegater, gjester og ansatte kunne velge å hente ut. Tidligere har alle mottatt en like gaver.	Miljø Materialbruk	

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

a) Vi jobber videre med å revidere og implementere våre rutiner med utgangspunkt i veiledning og maler fra Etisk handel Norge, og erfaringer gjort i rapporteringsåret 2023.

b) Ikke aktuelt.

c) Informasjon fra virksomheter vi handler med blir innhentet gjennom egenerklæring fra hver virksomhet der de sender inn data som vi bruker til aktsomhetsvurderinger. Vi har også faste leverandørmøter med de våre største leverandører. Det gjøres en bakgrunnsjekk på nye leverandører.

Leverandører innen hotell og reiseliv, leveranse av digitale tjenester og digitalt utstyr og profilartikler har vi jobbet ekstra med å få inn svar fra. Svarene er sjekket opp mot våre ønskede standarder, som blir formalisert i 2024. Disse områdene er valgt på bakgrunn av at vi bruker betydelige beløp på disse områdene, og de innehar kjent risiko.

Anskaffelser.no har informasjon om produktkategorier med høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Profilartikler innebærer blant annet tekstiler, kontorrekvisita og leker/idrettsutstyr. Alle disse produktkategoriene er på liste med høy risiko for brudd på menneskerettigheter. Det samme gjelder IKT produkter.

Hotell og reiseliv er valgt fordi det forbindes med en viss risiko for miljøskader og brudd på menneskerettigheter, selv om risikoen kan være mindre for brudd på menneskerettigheter enn for områder med produksjon, anser vi dette området som viktig for oss, da vi har stor påvirkningskraft gjennom vårt virke.

d) Det er ikke identifisert områder, eller tema med manglende informasjon i svarene som har kommet inn. Vi har ikke fått svar på alle våre forespørsler, og jobber videre med å få alle våre leverandører til å svare.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

Det er ikke oppdaget negativ påvirkning/skade i rapportåret.

A woman in a blue lab coat and cap is shown in profile, looking down at a laptop in a laboratory setting. Other people in similar attire are visible in the background, working at their stations. The scene is brightly lit with overhead fluorescent lights.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FN's bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	Reise og hotellvirksomhet. Som fagforening har vi en del reisevirksomhet, i tillegg til at vi har mange kurs for tillitsvalgte og medlemmer. Dette gjør at Fellesforbundet har en betydelig andel reiser og hotellovernattinger. Fellesforbundet organiserer arbeidstakere i deler av reisevirksomheten, og på hoteller. Fellesforbundet jobber aktivt med lønn og arbeidsvilkår på disse områdene.
Overordnet mål :	Fly og hotell er områder der Fellesforbundet organiserer arbeidstakere, og det er særlig viktig at Fellesforbundet opptrer på en ryddig måte.
Status :	Vi har lansert nettsiden tariffbedrifter.no, der man enkelt kan finne informasjon om tariffavtale på bedrifter innenfor vårt område.
Mål i rapporteringsåret :	I rapporteringsåret 2023 hadde Fellesforbundet et særlig fokus på forholdene hos våre leverandører knyttet til reiseliv. Fellesforbundet benytter hovedsakelig hoteller med tariffavtaler.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Vi har lansert nettsiden tariffbedrifter.no, der man enkelt kan finne informasjon om tariffavtale på bedrifter innenfor vårt område.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

<p>Prioritert negativ påvirkning/skade</p>	<p>Profileringsartikler som deles ut i forbindelse med arrangementer blir ofte kastet. I forbindelse med vårt landsmøte i 2023 valgte vi å gi bort et gavekort på et valgfritt produkt som delegater, gjester og ansatte kunne velge å hente ut. Tidligere har alle mottatt en like gaver.</p>
<p>Overordnet mål :</p>	<p>Mindre bruk og kast av ikke gjenbrukbare materialer.</p>
<p>Status :</p>	<p>Tiltaket ble veldig godt mottatt blant delegater, ansatte og gjester på landsmøtet. Ansatte som ryddet etter landsmøtet opplevde at ryddearbeidet gikk vesentlig raskere, og at mengden avfall var redusert i forhold til tidligere.</p>
<p>Mål i rapporteringsåret :</p>	<p>Redusere avfall på landsmøtet.</p>

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

3.B Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Vi ser alltid om vi har utstyr som kan gjenbrukes fremfor å kjøpe nytt.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Vi bruker leverandører med et fokus på lavt klimaavtrykk.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Vi krever tariffavtaler og ordnede arbeidsforhold, uavhengig av priser.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vi har policy om holdbare materialer og riktig utstyr til riktig tid.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Vi søker tariffavtaler og ordnede arbeidsforhold.

Dette er en av våre hovedoppgaver. Våre avdelinger reiser ut til bedrifter, snakker med potensielle medlemmer. For å få på plass en tariffavtale må vi få på plass et representativt medlemsgrunnlag.

Gjennom vårt internasjonale arbeid støtter vi opp under dette arbeidet til våre søsterforbund. Det søkes kompetanse og erfaringsutveksling på tvers av landegrensener. Rekruttering og organisering er et stort tema på møtene.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Vi har uteapparater som aktivt oppsøker arbeidsplasser og leverandører som ikke har tariff, eller har organiserte personer.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Alle ansatte må skrive under på etiske retningslinjer ved ansettelse, der står blant annet dette:

Alle former for bestikkelser er uakseptabelt, så som bruken av alternative kanaler for å sikre illegitime private eller arbeidsrelaterte fordeler til kunder, agenter, kontraktører, leverandører eller deres tilsatte samt offentlige tjenestemenn/-kvinner.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

Fellesforbundet har en arbeidsgruppe for Etisk handel og åpenhetsloven som på vegne av forbundets ledelse har ansvar for å overvåke dette arbeidet. De har også ansvar for implementering i forbundet, evaluering av tiltak, og arbeid med aktsomhetsvurderinger. Rådgiver i DSD har ansvar for gjennomføring av leverandørmøter Ved funn av negativ påvirkning, enten gjennom egenerklæring for aktsomhetsvurderinger eller i forbindelse med leverandørmøter vurderes eventuelle tiltak i arbeidsgruppa.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Bedrifter med tariffavtale har ofte mer ordnede forhold for arbeidstakere enn bedrifter uten tariffavtale. Tariffavtale sikrer blant annet den femte ferieuka og overtidstillegg.

Vi er fortsatt tidlig i prosessen, og vil svare mer utfyllende neste periode.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Vi har kun oppdaget at en av våre leverandører ikke har tariffavtale. Andre undersøkelser av leverandøren viser at de har ryddige lønns- og arbeidsvilkår. De kan også vise til godt arbeid med bærekraft og arbeidsforhold hos sine underleverandører. Vi har derfor godtatt at leverandøren ikke har tariffavtale, men vi jobber med å motivere ansatte i bedriften til å organisere seg.**

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Rutinen er i arbeid

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Redegjørelse offentliggjøres innen 30.6. hvert år.

For henvendelser om informasjon er det mulig å ta kontakt med Forbundet gjennom vår epostadresse, eller gjennom vår offentlige varslingskanal.

Alle henvendelser blir sendt til kontaktperson for Etisk handel og åpenhetsloven, som svarer med bakgrunn i lovens krav til informasjon.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Fellesforbundet skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis. Det vil si: gjøre egne risikokartlegginger av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, og stanse, forebygge og redusere slik påvirkning. Tiltakene overvåkes og vurderes effekten av, og kommuniseres til de berørte. Der våre aktiviteter forårsaker eller medvirker til negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø skal vi stanse denne aktiviteten, og vi vil søke å gjenopprette skaden. Der leverandøren er ansvarlig for den negative påvirkningen/skaden er leverandøren også ansvarlig for gjenoppretting.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

---

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

Vi har flere lokale avdelinger og regioner i alle fylker, som jobber med dette til daglig. Der kan enhver arbeidstaker som er organisert ta kontakt for støtte i saker med negativ påvirkning. Enhver arbeidstaker innenfor våre faggrupper kan organisere seg.

Enhver arbeidstaker i fellesforbundet har også individuelt ansvar for varsling ved brudd på etiske retningslinjer på egen arbeidsplass som for eksempel ved korrupsjon. Det er mulig å varsle til et sentralt varslingsutvalg: <https://www.fellesforbundet.no/om-fellesforbundet/styrende-dokumenter/prinsipper-og-vedtekter/varsling-og-etiske-retningslinjer/>

Kontaktinformasjon:

Fellesforbundet
Monica Svang Pedersen, rådgiver DSD
msp@fellesforbundet.no